СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік LII. Ч. 48. 6Нью Йорк і Джерзі Сіті, субота, 11. березня 1944. No. 48. New York and Jersey City, Saturday, Mar. 11, 1944. Vol. LII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 THREE CENTS in the United States of America.

ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS elsewhere.

WASHINGTON D C

З дальших ухвал Головного Уряду У. Н. Союзу

На річних нарадах Головного Уряду У. Н. Союзу в минулого четверга порушено цілу низку дальших важних справ, які можна означити: Усе для перемоги нашої держави. Це ті справи, що тісно звязані з нашими воєнними зусиллями. Головний Уряд закликає усе членство ще більше скріпити наші зусилля для перемоги, бо саме тепер війна входить в найкритичнішу і рішальну фазу.

Зокрема закликає Головний Уряд піддерти Українську Ударну Кампанію за закупном Воєнних Бондів, щоб вона закінчилась повним успіхом, себто, щоб осягнула 5 міліонів долярів. А далі попирати акцію в користь Американського Червоного Хреста, чи яку іншу, викликану воєнними потребами.

На Червоний Хрест в Америці ухвалено $1,300, в Канаді $200, разом $1,500. На різні народні цілі, гуманітарні й освітні, приділено $1,250. Студіюючій молоді, що внесла подання і є членами У. Н. Союзу, признано студентські допомоги в сумах від 35 до 50 долярів. Рішено продовжати працю Культурного Комітету У. Н. Союзу, а число його членів збільшити до 7. На видавництва У. Н. Союзу англійською мовою призначено $5,000. Українському Конгресовому Комітетови ухвалено допомогу в сумі $1,000 на його видавничу діяльність.

Рішено відізватись до нашого загалу, щоб він памятав за Золотий Ювилей У. Н. Союзу і допоміг своєю участю в приєднуванню нових членів, щоб Ювилейний Рік став справді золотим в історії розвою У. Н. Союзу.

ПОКЛИКУЮТЬ ДО ВІЙСЬКА 18—38-ЛІТНИХ З РОБОТИ

Директор поборової служби нюйорської округи полковник Артур В. МекДермот проголосив, що підприємці, які дають працю наемцям у віці 18—38 літ, мають у першу чергу відправити їх з роботи, коли нестане роботи, а щойно опісля таких, що мають понад 38 літ. Цих молодих потребує команда армії й фльоти для доповнення воєнної сили Америки.

Від тепер теж за кожного нового наємця понад 38 літ мають воєнні підприємства відправити одного молодшого наємця, що мав досі право проволоки у військовій службі.

ЗБИРАЮТЬ ПОЛЬСЬКЕ МИНУЛЕ В АМЕРИЦІ

Польський Науковий Інститут в Ню Йорку, як подає ПАТ, влаштував дводневний зїзд з польсько-американських громадських діячів, священиків, письменників і журналістів, на якому радили, як зібрати і заховати памятки, що звязані з життям американських поляків. Між рефератами відчитано плян ксьондза проф. Ф. Болека, що є проєктом Польсько - Американської Енциклопедії. Теж радили і над польським майбутнім в Америці, а не тільки над минулим і теперішним. Як теж говорили про те, що роблять в ділянці збирання минулого інші національні групи в Америці. Реферати виголошувано в двох мовах: польській і англійській. Рішено відбувати такі зїзди кожного року.

ХТО Є В ДРУГІМ ПОЛЬСЬКІМ КОРПУСІ?

ПАТ подає звіт англійського кореспондента про відвідини Другого Польського Корпусу, що тепер знаходиться в Італії, а складається з вояків, що були в російським або польським полоні. Ґен. Андерс, що є начальником цього корпусу, заявив таке: „Армія наша зачинає свій марш до Польщі", а далі сказав, що 80% вояків цеї армії походить з тих частин Польщі, „які тепер хочуть забрати росіяни". Ще сказав, що Польща не мала супроти советської Росії ніколи ніяких аґресивних плянів, та що між ними повинно прийти до згоди, до чого одначе треба обопільної доброї волі.

Правда в тому остільки, що Польща не мала аґресивних плянів супроти Росії, а зате мала супроти України... І через ось ту аґресивність Україна і Польща були в неволі й готові в ній далі остати.

ПОЛЬСЬКІ КУПЦІ В СПРАВІ ПОЛЬЩІ

Зїзд Федерації Польських Купців, що відбувся в Дітройті й стягнув 107 делеґатів з різних міст Америки, вислав телеґрами до американської влади, якими висказав надію, що польський нарід стане вільним і самостійним згідно з Атлянтійським Чартером.

Черговий американський рейд на Берлін

Німецькі летуни відмовилися вилітати проти американських літаків, що доконали новий черговий рейд на Берлін. Американці бачили тільки кількох з них, а й ті не підлітали ближче. Американські бомбовики скинули свої ладунки через 4 милі грубі хмари й бачили, як з поцілених обєктів піднялися стовпи диму на височину 20,000 стіп. З виправи не вернулося 7 бомбовиків і 1 боєвик.

ОТВОРЕННЯ КАНТИНИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ВОЯКІВ

В днях 10, 11 і 12 березня відбудеться у Лондоні офіційне відкриття Кантини Союзу Українських Канадійських Вояків. При отворенню будуть присутними високі достойники, між ними і жінка бувшого губернатора Канади. Комітет Українців Канади вислав $2,000 на умеблювання цеї кантини. Адреса Союзу і кантини є така:

UKRAINIAN CANADIAN SERVICEMEN'S ASSOCIATION
THE VICARAGE, 218 SUSSEX GARDENS, PADDINGTON, LONDON, W. 2, ENGLAND

ПРО ВІДНОШЕННЯ ДО РОСІЙСЬКОЇ ЦЕРКВИ

Москвофільський „Свет" пише в числі з 9. березня б. р. на тему „Наше відношення до матери російської церкви". І каже, що воно є далі таким, як було завжди досі. Пише так: „Ми завжди вважали і тепер вважаємо, що наша русска православная церква в Америці, нинішний Митрополичий Округ, є складовою нероздільною частиною Російської Патріярщої Церкви... Вибір патріярха Сергія ми вважаємо законним і церковно-канонічним... Від дня вибору патріярха Сергія в Росії наша американська окремішність переривається і наш Митрополичий Округ входить в лоно Матери Церкви..." Згідно з тим, пишеться далі, „нашим верховним владикою є нині Великий Господин Сергій, патріярх московської і всієї Руси".

УКРАЇНСЬКІ СКИТАЛЬЦІ В МАЛІЙ АЗІЇ

Під таким наголовком канадійська „Будучність Нації" з 1. березня б. р. подає новинку ось такого змісту:

З достовірних джерел довідуємося, що з тисячів українських поселенців, котрих большевики вивезли до Наринського Краю і Туркестану, деякі вратувалися і разом з польськими частинами, котрих Сталін випустив з Росії, по довгих переходах дісталися до Малої Азії (Палестини). Там перебувають українські скитальці в таборах разом з польськими втікачами. Таких українців є понад 2 тисячі осіб, мужчин, жінок і дітей. Між ними є наші 2 католицькі священики, бувший посол о. Яворський (старорусин) і молодий о. Савяк ЧСВВ, котрих большевики також вивезли на Сибір, та котрі з нашими людьми перенесли всю долю і недолю.

НОВИЙ НАТИСК ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ НА УКРАЇНІ

Червона армія кинула нові сили на о ч и щ е н н я України з німців. Одним крилом вона підійшло на 40 миль до Миколаєва, на Чорному морю, а другим крилом доперла до Тернополя.

ФІНЛЯНДІЯ ЛАГОДИТЬ СВОЮ ВІДПОВІДЬ МОСКВІ

Фінляндія не вислала советському урядови первісний проєкт своєї відповіди на советські умовини мира, котрий мав бути висланий у пятницю, а вишле замісць нього новий проєкт, котрий є ще лагідніший від першого. Поправки зроблено за порадою шведських кругів, котрі висказали побоювання, що тон першого проєкту може довести до зірвання переговорів.

НІМЦІ ШИРИЛИ В ҐАЛИЧИНІ РАСОВУ НЕНАВИСТЬ

(ОНА). — Наспівша до Лондону підземна голяндська газета принесла статтю повернувшого з Польщі кольоніста, в якій говориться, що минулого року нацисти ширили в Галичині расову ненависть. Бунтували українців проти поляків, а поляків проти українців. Жандарми розкидали по українських селах Сіонські Протоколи в українській мові і наказували вітам читати їх на громадських зборах.

Німці були розвели в Галичині сильну агітацію проти жидів і казали, що жиди винні за все зло на світі. Не зважаючи на інтензивну і систематичну антисемітську пропаганду, каже голяндський кольоніст, німці не вспіли викликати серед польського й українського народу ворожнечі до жидів. Навпаки, каже він, як українці бачили грубе поведення німецького урядовця з жидами, то співчували їм, а як могли, то й помагали втічи з концентраційного табору. Жиди відносилися до селян з великим довірям.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Політичні пересунення в Европі

Відомий военний знавець Гансон В. Балдвин добачує виразні признаки поважних перемін у відношенню до себе головних потуг світу. Признаки ці він добачує наперед у недавній промові маршала Смутса, котрий радив організувати всі держави західної Европи під сферу впливів Британської Імперії. Далі в промові Галифакса, британського амбасадора в Вашингтоні, що дораджував британським кольоніям закріпити свої звязки з Британією. Наконець у розпитах послів британського парляменту до Чорчила після його останньої промови, як також у статті лондонського „Таймсу" проти розбору Німеччини.

В усіх цих висказах Балдвин добачує одну спільну ноту: почуття, що британські впливи в світі слабнуть та що на це треба шукати якоїсь заради, чи то в кольоніях Британської Імперії, чи в звязку зо західно-европейськими державами, чи то навіть у центральній Европі, в Німеччині.

Балдвин добачує мотив цих заходів у почуттю зросту російських впливів у світі взагалі, а в Европі спеціяльно. Відчуває цей зріст передовсім Британія, і тому вона цим закидує на всі боки вудку, чи не вдасться де виловити рівноваги сил. Під цею фразою про закидування вудки Балдвин розуміє, що Британія до ніякого рішення в цій справі ще не дійшла, що політика ще властиво находиться в стадії творення. В такій стадії находиться, каже Балдвин, політика всеї Европи.

У переміняючійся політиці Европи не зясувала покищо ще свого становища Америка. Хоче Америку втягнути до цеї політики Британія, але Америка досі ще своєї думки не обявила. Одначе й її політика находиться видно в стадії перемін, бо ще недавно Британія була мостом між Америкою й Росією, а нині то вже Америка стоїть ближче Росії, ніж Британія.

З цих політичних перемін Балдвин робить замітний висновок: в европейській політиці просто все ще може трапитися.

Заввага начасі й для нас

Канадійські „Українські Вісти" з 29. лютого б. р. порушили справу допомогової акції, яку веде, а властиво доперва поведе United Nations Relief and Rehabilitation Administration (U.N.R.R.A.).

Читаємо у статті, між іншим, таке:

„Канадійських українців справа допомоги жертвам війни обходить дуже живо, бо майже немає особи українського походження в Канаді, яка не малаб в Европі ближчих або дальших свояків. Вони напевно будуть потребувати негайної допомоги. Українські землі (східні й західні) безсумніву потерпіли найбільше від війни та від ворожої окупації. Остануть сотні тисяч бездомних, сиріт і калік. Навіть те, що чудом вспіють уникнути евакуацій та переслідувань, останутъ без середників на життя і будуть потребувати негайної допомоги. Велику часть загальної допомоги дасть Ю.Н.Р.Р.А., але буде треба ще й індивідуальної допомоги. Над цею справою треба серіозно застановитись. Можливо, що булоб вказаним, щоб Комітет Українців Канади створив окрему комісію, яка взялаcяб негайно до опрацьовання пляну такої помочі. Ця комісія моглаб увійти в контакт з міждержавною допомоговою інституцією Ю.Н.Р.Р.А., моглаб уже тепер розпочати відповідні заходи в уряді іміграції в Отаві, щоб одержати дозвіл на проїзд рідних з визволених територій, збирати фонди на кошти подорожі для осіб без засобів і т. д. Для жертв війни, які дістануть дозвіл на приїзд, треба буде подбати не тільки про кошти подорожі, але й подати їм поміч, коли прийдуть до Канади. Це дуже важні справи; вони вимагають докладного підготовання, вкладу праці та багато робочих рук і жертв. Над цим усім треба поважно подумати і то чим скорше, тим краще".

Подумати треба про це теж і американським українцям. Справи ті були порушені на Другім Конгресі Американських Українців. Але їх треба обговорити основно, а повести в такий спосіб, щоб акція була загальна і цілковито аполітична.

ЧОГО ПОЛЬСЬКИЙ АМБАСАДОР ПОЇХАВ ДО ЛОНДОНУ?

(ОНА). — З початком січня цього року мав приїхати до Вашингтону премієр польського уряду в Лондоні — Станислав Міколайчик. Його очікували не тільки польські політичні круги, але й американські. Всім було відомо, що Міколайчик приїде до Вашингтону і відбуде тут ряд конференцій з президентом Рузвелтом і представниками державного департаменту. Польські політичні кола числили на те, що як приїде Міколайчик, то вони матимуть нагоду розвести в Америці широку пропаґанду за відбудову Польщі в старих, передвоєнних границях, та що американська публична опінія підержить їхні домагання. Деякі ґазети і колюмністи вже були навіть зачали пропаґанду за те, щоб Річпосполита мала право задержати східні, українські і білоруські землі, бо вона, казали вони, перша зачала з німцями бій, багато на тім потерпіла, і треба брати це під увагу.

Польські пропаґандисти, політики і дипльомати були тої думки, що навіть правительственні кола у Вашингтоні підіпруть їхні домагання вдержати польську державу в її передвоєнних границях. Вони гадали, що маючи в палаті репрезентантів своїх людей і багато політичних організацій по місцевостях — потраплять вплинути на президента Рузвелта, щоб він піддержував домагання польського уряду.

Розуміється, що все те не здійснилось. Одного дня розійшлась вістка, що замісць приїзду Міколайчика до Вашингтону, виїхав до Лондону польський амбасадор при американськім уряді, Ян Цехоновскі. На журналістів, що визнаються на справах, ця вістка не зробила особливого враження, бо вони знали, що політична атмосфера у Вашингтоні не сприяла польським дипльоматам і Міколайчик немав чого сюда приїздити, але загальна публика була здивована наглим виїздом польського амбасадора. Що властиво сталося? — питали люди. Чого він виїхав до Лондону? Чи верне? А як не верне, то хто буде на його місці? В політичних колах ще й донині точно не знають, що властиво сталося, але знавці східно-европейських справ кажуть, що Цехановскі скоро верне назад до Вашингтону. Він виїхав до Лондону, щоб поінформувати свій уряд, щоб він не надіявся, що Америка буде піддержувати польські домагання відбудувати Польщу в передвоєнних границях. Кажуть, що польський амбасадор повіз з собою листа від президента Рузвелта до польського уряду в Лондоні, в якім президент радить польським дипльоматам не ставати дуба.